

Stop! seksuaaliselle häirinnälle! -pyöreän pöydän keskustelutilaisuus 24.9.2021

Invalidiliitto kiittää lämpimästi kutsusta pyöreän pöydän keskusteluun seksuaalisesta häirinnästä työpaikoilla ja muualla yhteiskunnassa. Invalidiliitto ry on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 30 000 henkilöjäsentä ja 145 jäsenyhdistystä.

Yleistä

Vammaiset ihmiset ja erityisesti vammaiset naiset ja tytöt joutuvat muita herkemmin seksuaalisen häirinnän kohteiksi. Tässä on olemassa kuitenkin erinomainen lainsäädännöllinen kehikko seksuaalisen häirinnän tunnistamiseksi ja siihen puuttumiseksi. Nimittäin YK:n vammaissopimus artikla 6 tunnistaa vammaisten naisten ja tyttöjen erityisen haavoittuvan aseman ja monikertaisen syrjinnän, jossa samalla kertaa vaikuttavat sekä vamma että sukupuoli. Yleissopimus edellyttää, että sopimuspuolet toteuttavat toimia varmistaakseen, että vammaiset naiset ja tytöt voivat nauttia täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista. Tämä on läpileikkaava artikla, jota sovelletaan läpileikkaavasti yleissopimuksen turvaamien vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumiseksi kaikilla elämänalueilla. YK:n vammaissopimuksen artikla 27 (Työ ja työllistyminen) edellyttää lisäksi toimia vammaisten työntekijöiden ja yrittäjien turvallisiin ja terveellisiin työoloihin, mukaan luettuna suojele häirinnältä, sekä epäkohtiin puuttumista.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kouluterveyskysely jo vuonna 2017 osoitti, että vammaiset nuoret ja tytöt kokevat muita enemmän seksuaalista häirintää, kiusaamista ja väkivaltaa koulussa. Huolestuttavinta kyselyssä on, että he eivät kokeneet saavansa opiskeluterveydenhuollosta riittävästi tilanteeseensa tukea.

Lainsäädäntömuutoksia vaaditaan

Invalidiliitto pitää kannatettavana asiantuntijatyöpajan esitystä yksilön aseman parantamisesta lainsäädännön keinoin, mutta toteaa samalla, ettei kyse ole vain määritelmien yhdenmukaistamisesta lainsäädännössä. Seksuaaliseen häirintään liittyy tavallisesti sukupuolittunut motiivi ja henkilöön liittyvä ominaisuus. Invalidiliitto on aiemmin esittänyt oman uudenlaisen ns.

viharikostunnusmerkistön kirjoittamiseen rikoslakiin teoissa, joissa on henkilöön liittyvä vaikutin kuten vammaisuus. Viharikoksen tunnusmerkistön alaan sopii myös vihapuhe. Invalidiliitto katsoo, että siten seksuaalinen häirintä sopisi kokoavamman ja seksuaalista ahdistelua ankarammin rangaistavan viharikoksen tunnusmerkistön alaan.

Työelämä edellyttää konkreettisia toimia

Invalidiliiton mielestä asiantuntijatyöpajan esityksestä käyvät ilmi konkreettisia jokaisen työnantajaorganisaation piirin kuuluvan työsuojelun näkökulmista kannatettavia esityksiä. Organisaation rakenteeseen kirjallisten ohjeistusten, häirintäyhdyshenkilön nimeämisen ja johdon sekä esihenkilöiden sitoutumisen sekä tasa-arvosuunnitelman päivittämisen kautta seksuaalinen häirintä tunnistetaan ja siihen voidaan puuttua aiempaa tehokkaammin.

Tutkimus ja tiedon tuottaminen

Invalidiliitto haluaa nostaa esiin asiantuntijatyöpajan esityksestä syrjinnän moniperusteisuuden osalta vammaisten maahanmuuttajataustaisten naisten, vammaisten saamelaisten naisten sekä vammaisten romaninaisten kokeman seksuaalisen ahdistelun tiedon tuottamisen ja tutkimuksen merkityksellisyyden. YK:n vammaissopimuksen p) -johdantolauseen mukaan ”sopimuspuolet ovat huolestuneita vaikeista olosuhteista, joita kohtaavat ne vammaiset henkilöt, joihin kohdistuu moninkertaista tai törkeää syrjintää rodun, ihonvärin, sukupuolen, kielen, uskonnon, poliittisen tai muun mielipiteen, kansallisuuden, alkuperäkansaan kuulumisen, etnisen tai sosiaalisen alkuperän, varallisuuden, syntyperän, iän tai muun aseman perusteella.”

Yleissopimuksen artikla 31 (Tilasto ja tiedonkeruu) edellyttääkin tutkimusta ja selvityksiä vammaisten ihmisten elämästä, jotta voidaan suunnata toimenpiteitä vammaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämiseksi. Lisäksi vammaisten miesten ja poikien kokema väkivalta ja häirintä on jäänyt piiloon tabuksi.

Vammaiset ihmiset ja vammaisjärjestöt pitää osallistaa yleiseen keskusteluun seksuaalisesta häirinnästä

Invalidiliitto pitää asiantuntijatyöpajan esityksiä yleisen keskustelun lisäämisestä erittäin tervetulleena esityksenä. YK:n vammaissopimuksen artikla 8 (Tietoisuuden lisääminen) edellyttää toimia, jotta ennakkoluuloja vammaisuutta ja vammaisia ihmisiä kohtaan vähennetään tehokkaasti erilaisin toimenpitein.

ASiantuntijakommentti
Henrik Gustafsson
24.9.2021

3 (3)

Invalidiliitto katsoo, että vammaisten ihmisten ja vammaisjärjestöjen osallistuminen keskusteluun seksuaalisesta häirinnästä mahdollistaa oikeanlaisen tiedon lisäämistä ja ennakkoluulojen vähentymistä, kunhan huolehditaan siitä, että turvallisessa verkkoympäristössä ei esiinny samalla vihapuhetta ja maalittamista vammaisia ihmisiä kohtaan. Invalidiliiton mielestä asiantuntijatyöpajan seksuaalikasvatuksella on erittäin suuri merkitys vammaisille lapsille ja vammaisille nuorille, koska suomalaisessa kulttuurissa vammaisuus on katsottu sukupuolettomuuden näkökulmasta, johon välttämättä normaalia seksuaalista kehitystä ei ole vammaisille lapsille ja nuorille katsottu kuuluvan.

Lisätietoja: Henrik Gustafsson, Invalidiliiton lakimies,
henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi